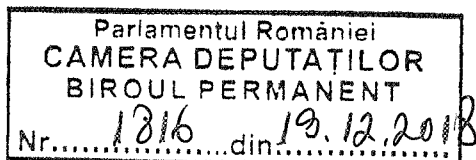

Parlamentul României
Camera Deputaților
DEPARTAMENT LEGISLATIV

NOTĂ

referitoare la Decizia Curții Constituționale nr. 632/2018 privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice

Către: Biroul permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul general al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia Curții Constituționale nr. 632 din 9 octombrie 2018, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 995 din data de 26 noiembrie 2018, Curtea Constituțională, a admis excepția de neconstituționalitate ridicată din oficiu, de Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 423/33/2017 și constată că sintagma "preexistent calității de asigurat" cuprinsă în art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este neconstituțională.

Potrivit prevederilor art.147 alin.(1) din Constituția României, republicată, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

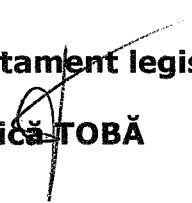
Cu această decizie urmează să fie informată Comisia pentru muncă și protecție social și Comisia juridică, de disciplină și imunități.

Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr. 632/2018.

SECRETAR GENERAL

Silvia-Claudia MIHALCEA

Șef Departament legislativ

Georgică TOBĂ

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 186 (XXX) — Nr. 995

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 26 noiembrie 2018

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina
DECRETE		DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
941. — Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Steaua României</i>	2	Decizia nr. 632 din 9 octombrie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice	8–13
942. — Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Pentru Merit</i>	2	★	
943. — Decret privind conferirea Ordinului <i>Meritul Cultural</i>	3	Opinie separată	13–14
944. — Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Steaua României</i>	3		
945. — Decret privind conferirea Crucii și Medaliei Naționale <i>Serviciul Credincios</i>	4	ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
946. — Decret privind conferirea Medaliei Naționale <i>Pentru Merit</i>	4–5	158. — Ordin al președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor pentru modificarea Ordinului președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 113/2008 privind aprobarea Instrucțiunilor pentru organizarea și desfășurarea activității de control oficial în unitățile de prelucrare, procesare, depozitare, transport, valorificare și comercializare a produselor și subproduselor alimentare de origine nonanimală	15
947. — Decret privind conferirea Medaliei <i>Meritul Sanitar</i>	5		
948. — Decret privind conferirea Medaliei <i>Virtutea Aeronautică</i>	6		
949. — Decret privind conferirea Ordinului și Medaliei <i>Bărbăție și Credință</i>	6–7		

CAMERA DEPUTATILOR

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 632

din 9 octombrie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cosmin-Marian Văduva	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, excepție ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 423/33/2017 și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.319D/2017.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 18 septembrie 2018, în lipsa părților, care au fost legal citate și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a amânat pronunțarea pentru data de 25 septembrie 2018. La acea dată, Curtea a dispus, pentru aceleași motive, amânarea pronunțării pentru data de 9 octombrie 2018, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 22 mai 2017, pronunțată în Dosarul nr. 423/33/2017, Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice. Excepția a fost ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale, într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații împotriva unei decizii de pensionare și care se află în faza soluționării căii de atac a apelului.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate, instanța judecătorească apreciază că dispozițiile criticate impun un tratament diferit al persoanelor cu handicap grav care realizează cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare, în funcție de data survenirii handicapului, respectiv dacă acesta este preexistent sau nu calității de asigurat. Or, deși Curtea Constituțională a decis, în jurisprudența sa, că „persoanele care au avut handicapul preexistent calității de asigurat se află într-o situație diferită de cea a persoanelor care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă, fapt ce justifică în mod rezonabil instituirea unui tratament juridic diferențiat”, instanța judecătorească apreciază că se impune schimbarea acestei jurisprudențe, în considerarea unor argumente noi, care nu au fost avute în vedere de Curtea Constituțională.

5. Astfel, situația persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat este numai aparent diferită față de cea a persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap ulterior dobândirii calității de asigurat, la nivel pur teoretic, în realitate însă situația acestora fiind absolut identică. Ceea ce a determinat legiuitorul să permită unei persoane cu handicap să beneficieze de reducerea vârstei standard de pensionare este faptul obiectiv, indubitabil, că această persoană depune un efort considerabil mai mare decât o persoană fără handicap, pentru efectuarea aceluiasi tip de muncă. Or, în lumina art. 41 și art. 50 din Constituție, prin această soluție, cuprinsă în art. 58 din Legea nr. 263/2010, legiuitorul a împăcat cele două deziderate constituționale: pe cel care consacră dreptul persoanelor cu handicap de a participa efectiv la viața comunității cu cel privind dreptul salariaților la securitate și sănătate. Așa fiind, o persoană cu handicap, al cărei efort suplimentar în muncă se traduce printr-o uzură fizică și psihică mai accentuată, are dreptul de a-i fi redusă vârsta standard de pensionare, beneficiind, așadar, de dreptul la pensie, în condiții mai favorabile, soluția legiuitorului fiind totalmente justă și rezonabilă. Aceleași considerente însă sunt valabile indiferent de data producerii handicapului: o persoană în această situație va depune aceleași eforturi suplimentare în muncă, indiferent dacă handicapul a survenit anterior sau ulterior dobândirii calității de asigurat.

6. În opinia instanței judecătorești, din punct de vedere obiectiv, nu există absolut nicio diferență reală între o persoană care dobândește handicapul cu o zi înainte sau cu o zi după dobândirea calității de asigurat, fiind, așadar, absolut irelevant, din punct de vedere al protecției de care trebuie să se bucure, momentul survenirii handicapului. Faptul că persoanele care dobândesc handicapul ulterior calității de asigurat ar putea avea dreptul la o pensie de invaliditate este absolut irelevant, câtă vreme nu poate fi imputabil acestora că au ales să lucreze și să dorească să se pensioneze în condiții similare cu cele ale unei persoane care nu are handicap. Mai mult, acestea trebuie să aibă dreptul de a alege între diferite forme de protecție, atunci când e cazul, iar nu să fie puse în situația de a fi nevoite să solicite o formă de protecție care le poate fi dezavantajoasă. Or, egalitatea de tratament și interzicerea discriminării, principii care își au izvorul în art. 16 din Constituția României, stabilesc, în esență, că salariații, indiferent de sex, opțiune politică și sindicală, origine socială, vârstă, etc. trebuie să se bucure de egalitate de tratament, angajatorului fiindu-i interzis să-i dezavantajeze pe unii în favoarea altora. Prin urmare, reglementările constituționale interzic nu numai aplicarea unui tratament având ca scop discriminarea, dar și conduita care, având, aparent, alt scop, ar produce un efect discriminator.

7. Instanța judecătorească mai amintește că, prin Decizia nr. 1.154 din 13 septembrie 2011, Curtea Constituțională a stabilit că „discriminarea” presupune a trata diferit, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, persoane aflate în situații similare, o asemenea situație intervenind în cazul în care distincția nu urmărește un scop legitim sau nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit. Or, conchide instanța judecătorească, tratamentul juridic

diferit instituit de legiutor prin norma criticată nu are nicio justificare obiectivă și rezonabilă, fapt ce are drept urmare neconstituționalitatea textului atacat.

8. Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. Guvernul, în punctul său de vedere, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, raportându-se la criticile formulate din perspectiva dispozițiilor art. 16 din Constituție, Guvernul apreciază că sunt aplicabile și în prezenta cauză considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 259 din 6 mai 2014.

10. Cu referire la respectarea prevederilor art. 41 alin. (2) din Constituție, arată că legiutorul are libertatea să stabilească drepturile de asigurări sociale cuvenite, condițiile și criteriile de acordare a acestora, modul de calcul și cuantumului valoric al lor, în raport cu posibilitățile create prin resursele financiare disponibile, și să le modifice în concordanță cu schimbările ce se produc asupra resurselor economico-financiare. În final, Guvernul arată că sunt neîntemeiate și criticile de neconstituționalitate ridicate din perspectiva încălcării art. 50 din Constituție, întrucât „ajutorul menționat are un caracter social, ce își găsește justificarea chiar în prevederile art. 50 din Constituție”.

11. Avocatul Poporului arată că soluția și considerentele reținute anterior de Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, respectiv în deciziile nr. 565 din 25 octombrie 2005 și nr. 353 din 20 martie 2008 își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză, întrucât nu au intervenit elemente noi care să determine reconsiderarea acesteia. Prin urmare, Avocatul Poporului apreciază că dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010 sunt constituționale.

12. Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctul lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

13. Potrivit dispozițiilor art. 76 din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională a dispus solicitarea de informații de la Casa Națională de Pensii Publice cu privire la modul cum interpretează și aplică prevederile art. 58 din Legea nr. 263/2010. Astfel, s-au solicitat informații cu privire la modul de soluționare a cererilor de acordare a pensiei de invaliditate formulate de către persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap ulterior dobândirii calității de asigurat, în temeiul art. 68—82 din Legea nr. 263/2010, precum și transmiterea, spre exemplificare, a înscrisurilor din care să rezulte practica instituției în acest domeniu.

14. Casa Națională de Pensii Publice, prin Adresa nr. 8.219 din data de 2 octombrie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională, a arătat că „...persoanele care au dobândit handicapul ulterior calității de asigurat și care au realizat stagiul de cotizare anterior datei încadrării în grad de invaliditate au dreptul la pensie de invaliditate în aceleași condiții ca și ceilalți asigurați ai sistemului public”.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, înscrisul depus de Casa Națională de Pensii Publice, concluziile scrise depuse, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

15. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010, dispoziții care au următorul cuprins: „*Persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 5, în funcție de gradul de handicap, după cum urmează:*

a) cu 15 ani, în situația asiguraților cu handicap grav, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare;

b) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap accentuat, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare;

c) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap mediu, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, stagiul complet de cotizare.”.

17. În opinia instanței judecătorești, autoarea a excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 41 privind munca și protecția socială a muncii și în art. 50 privind protecția persoanelor cu handicap.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile art. 58 fac parte din Secțiunea 1 — *Pensia pentru limită de vârstă* (art. 52—61) din Legea nr. 263/2010, care reglementează politica statului în materia pensiei pentru limită de vârstă. Definiția noțiunii *pensiei pentru limită de vârstă* este conținută de dispozițiile art. 52: „*Pensia pentru limită de vârstă se cuvine persoanelor care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării, condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare prevăzute de prezenta lege.*”

19. Cu referire la vârsta standard de pensionare, art. 53 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 263/2010 dispune că „*Vârsta standard de pensionare este de 65 de ani pentru bărbați și 63 de ani pentru femei*”, iar art. 53 alin. (2) teza întâi din aceeași lege dispune că „*Stagiul minim de cotizare este de 15 ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați.*”

20. Dacă dispozițiile art. 52 și 53 din Secțiunea 1 din Legea nr. 263/2010 definesc cele două noțiuni menționate și stabilesc condițiile în care o persoană poate obține pensia pentru limită de vârstă, restul dispozițiilor aceleiași secțiuni reglementează mai multe excepții de la aceste reguli. Legiutorul a considerat că anumite categorii de subiecte de drept, care fac parte din categoria destinatarilor Legii nr. 263/2010, se află în situații care le diferențiază de situația celorlalți destinatari ai legii. Aceste categorii de persoane sunt următoarele: persoanele care au realizat stagii de cotizare în **condiții deosebite de muncă** [art. 55 alin. (1) lit. a)]; persoanele care au realizat stagii de cotizare în **grupa I de muncă**, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, precum și persoanele care au realizat stagii de cotizare în locurile de muncă încadrate în **condiții speciale** prevăzute la art. 30 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 [art. 55 alin. (1) lit. b)]; persoanele cărora le-au fost stabilite drepturi privind vechimea în muncă, în condițiile prevăzute la art. 1 alin. (1) lit. a)—c) și la alin. (2) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor **persecutate din motive politice** de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor **deportate** în străinătate ori constituite în **prizonieri** [art. 55 alin. (1) lit. c)]; persoanele cu **handicap** preexistent calității de asigurat (art. 58) și **nevăzătorii** (art. 59). **Legiutorul a decis să atenueze aceste vulnerabilități prin acordarea beneficiului reducerii vârstelor standard de pensionare și a duratei stagiului complet de cotizare.**

21. Cu referire la natura vulnerabilității categoriei de persoane vizate de dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010, Curtea reține, în primul rând, că, potrivit dispozițiilor art. 50 din Constituție, „*Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.*”, și că, potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția persoanelor cu handicap, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008, „*Persoanele cu handicap sunt acele persoane cărora mediul social, neadaptat deficiențelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale și/sau asociate, le împiedică total sau le limitează accesul cu șanse egale la viața societății, necesitând măsuri de protecție în sprijinul integrării și incluziunii sociale.*”

22. Având în vedere obligația instituită în sarcina statului de art. 50 din Constituție, legiuitorul ordinar a reglementat, în principal prin Legea nr. 448/2006, dar și prin alte instrumente normative (cum este, de exemplu, cazul dispozițiilor art. 60 din Codul fiscal), o serie de drepturi în favoarea persoanelor cu handicap.

23. În acest context, având în vedere termenii folosiți de legiuitorul constituant — *persoanele cu handicap se bucură de protecție specială (...)* — Curtea reține că această protecție în niciun caz nu poate fi înțeleasă ca o măsură prin care se acordă un tratament preferențial acestei categorii de persoane în dauna celorlalți titulari de drepturi și libertăți fundamentale. Dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora „*Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii [...]*”, nu sunt incompatibile cu dispozițiile art. 50 din Constituție care oferă o **protecție specială** unei anumite categorii de titulari de drepturi fundamentale, respectiv persoanele cu handicap. De altfel, același lucru este valabil și cu privire la relația dintre, pe de o parte, interzicerea privilegiilor de către dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție și, pe de altă parte, regimul special de protecție și asistență de care se bucură copiii și tinerii, potrivit dispozițiilor art. 49 din Constituție.

24. Prin urmare, dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010, asemenea oricăror altor beneficii pe care legiuitorul înțelege să le acorde persoanelor cu handicap, constituie expresia acestei protecții speciale și nu au semnificația acordării unui privilegiu acestei categorii de titulari ai drepturilor fundamentale.

25. Curtea reține în continuare că dispozițiile criticate au preluat soluția legislativă conținută de art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, abrogată de Legea nr. 263/2010, potrivit căreia „*(1) Persoanele asigurate care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în funcție de gradul handicapului, beneficiază de reducerea stagiilor de cotizare și a vârstei standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 3, astfel: a) cu 15 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap grav; b) cu 10 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap accentuat; c) cu 10 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap mediu.*” Curtea observă că, atât prin art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000, cât și prin art. 58 din Legea nr. 263/2010, legiuitorul a instituit în interiorul **aceleiași** categorii, respectiv **persoane cu handicap**, o distincție între persoane care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap **preexistent** calității de asigurat și persoane care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap **ulterior** calității de asigurat. Pe baza acestei diferențieri, legiuitorul a tratat cele

două subcategorii de persoane cu handicap în mod diferit, sub aspectul condițiilor de acordare a dreptului la pensie. Astfel, doar persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap **preexistent** calității de asigurat, nu și cele care, ulterior dobândirii calității de asigurat, au dobândit statutul de persoană cu handicap beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare, precum și a stagiului de cotizare.

26. Curtea reține că dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție și ale art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu interzic statului *per se* instituirea unor distincții, diferențieri, tratamente diferite cu privire la diverse categorii de persoane, având în vedere că, potrivit Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 23 iulie 1968, în Cauza „*Aspecte privind regimul lingvistic în școlile belgiene împotriva Belgiei*”, paragraful 10, „*Autoritățile naționale competente se confruntă frecvent cu situații și probleme care, având în vedere diferențele inerente acestora, pretind soluții legale diferite; mai mult, anumite inegalități tind doar la corectarea inegalităților factuale*”. În schimb, Curtea reține că art. 16 alin. (1) din Constituție și art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale interzic tratamentul discriminatoriu, definit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, de exemplu, în Hotărârea din 13 noiembrie 2007, pronunțată în Cauza *D.H. și alții împotriva Cehiei*, paragraful 175, drept tratament diferențiat, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, a persoanelor aflate în situații relevant similare. Cu alte cuvinte, verificarea conformității acțiunii statale cu cele două standarde, art. 16 alin. (1) din Constituție și art. 14 din Convenție, presupune, în mod necesar, că respectivele categorii de subiecți se află în situații **analoage sau relevant similare** (a se vedea, exemplificativ, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 iulie 2010, pronunțată în Cauza *Clift împotriva Marii Britanii*, paragraful 66). Cu referire la semnificația acestor termeni, Curtea Europeană a mai arătat, în hotărârea precitată, că «cerința de a demonstra existența unei „*poziții analoage*” nu implică faptul că trebuie să existe identitate între ceea ce se compară. Autorul plângerii trebuie să demonstreze că, având în vedere natura specifică a acesteia, se află într-o situație similară cu a altora, care au fost tratați în mod diferit».

27. În cauza de față, Curtea reține că trăsătura pe care o au în comun cele două categorii de persoane instituite de dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010, respectiv aceea de a avea handicap, este suficient de relevantă încât să se poată aprecia că acestea **se află în aceeași situație**. Prin urmare, Curtea va analiza dacă pot fi identificate deosebiri obiective și rezonabile între cele două categorii de persoane, astfel încât să se justifice, din perspectiva art. 16 alin. (1) din Constituție și a art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, tratarea lor în mod diferențiat.

28. În primul rând, Curtea reamintește jurisprudența sa anterioară (Decizia nr. 565 din 25 octombrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.052 din 25 noiembrie 2005, dar și prin Decizia nr. 353 din 20 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 2 mai 2008 și Decizia nr. 937 din 13 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 30 din 14 ianuarie 2013), prin care a statuat că situațiile de fapt în care se află cele două categorii de persoane cu handicap **sunt în mod obiectiv diferite**. Astfel, Curtea Constituțională a reținut, în Decizia nr. 565 din 25 octombrie 2005, cu privire la dispozițiile art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 19/2000, că acestea sunt constituționale și a arătat că „Textul de lege supus controlului de constituționalitate are în vedere doar exercitarea dreptului la pensie al persoanelor cu handicap, iar din cadrul acestei categorii, numai a celor persoane care au dobândit handicapul înainte de a fi devenit asigurat în sistemul public al asigurărilor

sociale, respectiv înainte de a fi încadrate în muncă. Este evident că această categorie de persoane se află într-o situație diferită de cea a persoanelor care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă, fapt ce justifică în mod rezonabil instituirea unui tratament juridic diferențiat. Astfel, în timp ce persoanele la care se referă art. 47 din Legea nr. 19/2000 au dreptul de a obține pensie pentru limită de vârstă, cu beneficiul reducerii stagiului de cotizare și a vârstei de pensionare, persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se bucură de o altă categorie de pensie, anume pensia de invaliditate, prevăzută de art. 53 și următoarele din aceeași lege. Aceasta constituie, de asemenea, o reglementare favorabilă, corespunzătoare situației specifice acestei din urmă categorii de persoane." Mai mult, Curtea a reținut că, „Potrivit acestor prevederi legale, și persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se pot înscrie la pensie înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare, cu reducerea sau chiar eliminarea perioadei necesare pentru realizarea stagiului de cotizare, în raport cu gradul de invaliditate, ce se stabilește prin expertiză medicală". Prin urmare, Curtea a constatat că textul de lege criticat nu contravine principiului constituțional care consacră egalitatea în drepturi și care permite instituirea unui tratament juridic diferențiat, atât timp cât situațiile de fapt avute în vedere sunt în mod obiectiv diferite. De asemenea, în lumina argumentelor expuse, nu au fost reținute nici criticile privind încălcarea obligației statului de a proteja persoanele cu handicap.

29. Curtea observă că, în deciziile anterioare, a statuat că și persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se pot înscrie la pensie înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare, cu reducerea sau chiar eliminarea perioadei necesare pentru realizarea stagiului de cotizare. Posibilitatea obținerii pensiei de invaliditate ar reprezenta un beneficiu acordat acestor persoane merit să compenseze neacordarea beneficiului prevăzut de dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010. În acest fel, s-ar justifica, din perspectiva art. 16 din Constituție, excluderea persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap ulterior calității de asigurat de la beneficiul prevăzut de dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010.

30. Curtea observă însă că există aspecte ce se convertesc în motive de reviriment-jurisprudențial, în ceea ce privește excepția de neconstituționalitate ce face obiectul prezentei cauze.

31. Astfel, în primul rând, Curtea reține că pensia de invaliditate nu reprezintă un beneficiu care poate fi acordat exclusiv persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap ulterior calității de asigurat. Dimpotrivă, potrivit dispozițiilor art. 68 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 263/2010, „Pensia de invaliditate se cuvine persoanelor care nu au împlinit vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 și care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, din cauza: a) accidentelor de muncă și bolilor profesionale, conform legii; b) neoplazilor, schizofreniei și SIDA; c) bolilor obișnuite și accidentelor care nu au legătură cu munca”, deci inclusiv persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat. Or, câtă vreme posibilitatea de a obține pensia de invaliditate este deschisă și persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, acordarea acesteia persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap ulterior calității de asigurat nu mai poate avea semnificația unei compensări pentru neacordarea beneficiului prevăzut de art. 58 din Legea nr. 263/2010.

32. În al doilea rând, cuantumul pensiei de invaliditate este, în principiu, mai mic decât al pensiei pentru limită de vârstă, acordate în condițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010. Acest lucru

reiese, cu claritate, din coroborarea dispozițiilor care reglementează modalitatea de calcul al pensiei de invaliditate și, respectiv, al pensiei prevăzute de dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010. Astfel, în ceea ce privește calculul pensiei de invaliditate, relevante sunt dispozițiile art. 98 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, potrivit cărora „Pentru stagiul potențial, acordat persoanelor în drept să obțină o pensie de invaliditate, punctajul lunar este de: a) 0,70 puncte pentru gradul I de invaliditate; b) 0,55 puncte pentru gradul II de invaliditate; c) 0,35 puncte pentru gradul III de invaliditate”, iar, pentru calculul pensiei prevăzute de art. 58 din Legea nr. 263/2010, sunt relevante dispozițiile art. 95 alin. (1) și (2) din aceasta, potrivit cărora „(1) Punctajul mediu anual realizat de asigurat se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale asiguratului la numărul de ani corespunzător stagiului complet de cotizare, prevăzut în anexa nr. 5”, respectiv „(2) În situația persoanelor prevăzute la art. 56—59, la stabilirea punctajului mediu anual se iau în considerare stagiile de cotizare complete prevăzute la aceste articole.” Astfel, în vreme ce punctajul lunar, definit de art. 3 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 263/2010 drept „numărul de puncte realizat de asigurat într-o lună, calculat prin raportarea câștigului salarial brut lunar sau, după caz, a venitului lunar asigurat, care a constituit baza de calcul al contribuției de asigurări sociale, la câștigul salarial mediu brut din luna respectivă, comunicat de Institutul Național de Statistică”, luat în calculul pensiei de invaliditate, nu poate fi niciodată supraunitar, în cazul calculului pensiei acordate în condițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010, acesta poate, în principiu, să fie supraunitar. Având în vedere semnificațiile noțiunilor de punctaj anual și, respectiv, punctaj mediu anual [Dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. m) și n) din Legea nr. 263/2010 dispun că „În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații: (...) m) punctaj anual — numărul de puncte realizat de asigurat pe parcursul unui an calendaristic, obținut prin împărțirea la 12 a sumei punctajelor lunare; n) punctaj mediu anual — numărul de puncte realizat de asigurat, calculat prin raportarea punctajului total realizat de acesta în întreaga perioadă de activitate la numărul anilor corespunzători stagiului complet de cotizare prevăzut de lege la data pensionării”, precum și dispozițiile art. 94 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, potrivit cărora „Cuantumul pensiei se determină prin înmulțirea punctajului mediu anual realizat de asigurat cu valoarea unui punct de pensie”, rezultă că, întotdeauna, cuantumul pensiei, indiferent de natura acesteia, deci inclusiv a celei de invaliditate, este influențat de punctajul lunar.

33. Prin urmare, Curtea reține că posibilitatea oferită persoanelor care au realizat, în condiții de handicap ulterior calității de asigurat, un stagiul de cotizare de a obține pensia de invaliditate nu reprezintă o compensare completă a faptului că nu beneficiază de pensia prevăzută de art. 58 din Legea nr. 263/2010 și, ca atare, nu se mai poate susține caracterul justificat al acestuia.

34. În al treilea rând, așa cum subliniază și pârâta din cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, Casa Județeană de Pensii Cluj, este posibil ca, în fapt, o anumită boală, prin natura sa, să determine doar încadrarea în grad de handicap, fără a se naște dreptul la pensie de invaliditate, deoarece capacitatea de muncă este pierdută într-un procent mai mic de 50%. Prin urmare, statutul de persoană cu handicap nu atrage *eo ipso* calitatea de persoană a cărei capacitate de muncă a fost eliminată sau, cel puțin, redusă la jumătate. De altfel, însuși conținutul reglementării criticate nu lasă loc de îndoială în această privință, câtă vreme este reglementată situația persoanelor care au dobândit un handicap anterior dobândirii calității de asigurat, inclusiv de către o persoană care muncește.

35. În mod corelativ, o persoană care a obținut pensie de invaliditate nu este, în mod necesar, și persoană cu handicap, în înțelesul art. 2 din Legea nr. 448/2006. Astfel, oricare dintre

bolile sau/și accidentele care nu au legătură cu munca și a căror survenire a generat pierderea totală sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă a unor persoane poate să nu afecteze în mod decisiv accesul acestora cu șanse egale la viața societății, valoare protejată de art. 50 din Constituție și Legea nr. 448/2006. O persoană care a dobândit una dintre bolile menționate în art. 68 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 nu este *eo ipso* împiedicată, total sau parțial, să participe la viața societății, astfel că ea nu devine în mod implicit persoană cu handicap.

36. Deosebirea dintre noțiunea de *handicap* și noțiunea de *invaliditate* se reflectă și la nivel procedural, astfel cum a arătat și Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 16 din 21 septembrie 2015 privind examinarea recursului în interesul legii formulat de Avocatul Poporului privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 263/2010, respectiv ale art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, și anume stabilirea înțelesului termenului „nevăzător”, statuând că „încadrarea în grad de handicap și încadrarea în grad de invaliditate sunt operațiuni tehnico-medicale și juridice diferite, cărora legea le atribuie efecte distincte, reglementându-le prin norme proprii fiecărei categorii”. În plus, Curtea observă că, în Decizia nr. 680 din 26 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 9 august 2012, a statuat că pensia de invaliditate are natura juridică a unei **prestații de asigurări sociale** reglementate de art. 47 alin. (2) din Constituție, pe când ajutorul acordat în temeiul Legii nr. 448/2006 are un **caracter social**, ce își găsește justificarea în art. 50 din Constituție; prin urmare, temeiurile acordării acestora sunt diferite.

37. Având în vedere aspectele anterior evidențiate, Curtea reține că trăsăturile care deosebesc categoriile de subiecte și pe care statul le poate lua în considerare când le tratează în mod diferit trebuie să aibă relevanță pentru scopul care se urmărește a fi realizat. Astfel, potrivit Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 18 iulie 1994, pronunțată în Cauza *Karlheinz Schmidt împotriva Germaniei*, paragraful 24, o diferență de tratament este discriminatorie din perspectiva articolului 14 dacă «nu are o justificare obiectivă și rezonabilă», adică dacă nu urmărește un «scop legitim» sau dacă nu există «o relație de proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul care se urmărește a fi realizat».

38. Curtea reamintește că, prin Decizia nr. 681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 889 din 8 decembrie 2014, a statuat că statutul de persoană cu handicap trebuie să îi plaseze într-o poziție egală pe toți cei care au acest statut, care trebuie să se bucure în aceeași măsură de aceleași facilități fiscale, în speță fiind vorba de scutiri de impozit pe veniturile realizate. În mod contrar, se instituie o situație discriminatorie în cadrul aceleiași categorii de persoane, care este contrară principiului egalității în drepturi a cetățenilor, prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituție. În paragraful 24 al deciziei antereferite, Curtea a mai arătat că, pe considerentul egalității de tratament între persoanele cu handicap grav sau accentuat, facilitățile fiscale aplicate veniturilor de natură salarială ar trebui să se extindă și asupra veniturilor obținute din activități independente — profesii libere, așa cum, de altfel, legiuitorul a înțeles să le extindă și asupra veniturilor realizate din pensii de către persoanele cu handicap grav sau accentuat.

39. Curtea reține, în prezenta cauză, aplicând *mutatis mutandis* raționamentul din decizia antereferită, că beneficiul prevăzut de art. 58 din Legea nr. 263/2010 trebuie să se extindă și asupra persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap ulterior calității de asigurat. Ceea ce diferențiază cele două categorii de persoane, respectiv momentul dobândirii handicapului, prin raportare la data la care persoana cu handicap a devenit asigurat în sistemul de asigurări sociale de stat, nu este un element decisiv care, având în vedere scopul urmărit de legiuitor, respectiv acordarea unui

beneficiu în materia pensiei pentru limită de vârstă, să anuleze trăsătura comună a celor două categorii de persoane.

40. Or, în condițiile în care **obiectivul urmărit de legiuitor constă în compensarea condiției de handicap prin acordarea în condiții avantajoase a pensiei pentru limită de vârstă, împrejurarea că unele persoane cu handicap au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în vreme ce alte persoane cu handicap au realizat un stagiul de cotizare ulterior calității de asigurat nu constituie o justificare obiectivă și rezonabilă a diferenței de tratament juridic pe care legiuitorul o instituie**. Prin urmare, Curtea conchide că acest criteriu nu este unul rezonabil, ci, dimpotrivă, arbitrar.

41. Curtea reține că sintagma *preexistent calității de asigurat* din dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010 este contrară exigențelor art. 16 alin. (1) din Constituție. Întrucât discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept (Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 11 iulie 2012, Decizia nr. 164 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 296 din 23 mai 2013, sau Decizia nr. 681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 889 din 8 decembrie 2014), Curtea reține că și persoanelor cu handicap care au dobândit acest statut ulterior datei la care au dobândit statutul de asigurat trebuie să li se ofere accesul la beneficiul prevăzut de dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010.

42. O asemenea concluzie nu este de natură să aducă atingere principiului care reglementează, la nivel constituțional, materia asigurărilor sociale și a asistenței sociale, potrivit căruia, așa cum în mod repetat a subliniat Curtea Constituțională, prevederile art. 47 alin. (2) din Constituție acordă în exclusivitate legiuitorului atribuția de a stabili condițiile și criteriile de acordare a acestor drepturi, inclusiv modalitățile de calcul al cuantumului lor (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 349 din 22 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 722 din 22 august 2018). În exercitarea acestei largi marje de apreciere, statul este însă ținut, în anumite situații, cum este și cea de față, de exigența de a se asigura că, odată reglementat un beneficiu, acesta este acordat în mod nediscriminatoriu. Această soluție este, de altfel, singura care poate adapta legislația actuală la exigențele jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în conformitate cu care, „*deși Protocolul nr. 1 nu include dreptul de a primi plăți cu titlu de asigurare socială de vreun fel, dacă un stat decide să creeze un sistem de beneficii trebuie să o facă într-o manieră compatibilă cu articolul 14*” (Decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005 pronunțată în Cauza *Stec și alții împotriva Marii Britanii*, paragraful 55).

43. Curtea reține că, în urma constatării neconstituționalității sintagmei „*preexistent calității de asigurat*”, dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010 vor fi interpretate în sensul că beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare, precum și a stagiilor de cotizare și persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap dobândit ulterior dobândirii calității de asigurat, fără a fi însă afectat dreptul persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat. Această din urmă categorie de persoane va continua, prin urmare, să beneficieze de dreptul prevăzut de dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010, în aceleași condiții în care s-a bucurat de el înainte ca prezenta decizie să își producă efectele.

44. Astfel, în concret, având în vedere dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, potrivit cărora deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii dispozițiile art. 58 din Legea nr. 263/2010 vor fi interpretate în sensul că **beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare și a stagiilor de cotizare toate persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap, indiferent de momentul**

dobândirii calității de asigurat. Bineînțeles, la verificarea îndeplinirii condiției realizării stagiului complet de cotizare, potrivit diferențierilor operate în prevederile art. 58 lit. a), b) și c) din Legea nr. 263/2010, vor fi luate în calcul doar stagiile realizate după data dobândirii handicapului, nu și stagiile realizate anterior datei dobândirii handicapului.

45. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 423/33/2017 și constată că sintagma „*preexistent calității de asigurat*” cuprinsă în art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 9 octombrie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Cosmin-Marian Văduva

OPINIE SEPARATĂ

1. În dezacord cu soluția adoptată — cu majoritate de voturi — prin Decizia nr. 632 din 9 octombrie 2018, considerăm că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 58 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice trebuia respinsă ca neîntemeiată.

2. În argumentarea soluției antereferite, se constată că, potrivit art. 86 din Legea nr. 448/2006, gradele de handicap sunt: ușor, mediu, accentuat și grav, iar tipurile de handicap sunt: fizic, vizual, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare. Pentru gradele de handicap mediu, accentuat și grav, legiuitorul, prin norma criticată, a prevăzut un tratament juridic distinct sub aspectul vârstei de pensionare, stabilind o reducere corespunzătoare acesteia, cu 10—15 ani. Apreciem că noțiunea de handicap preexistent calității de asigurat semnifică faptul că handicapul a fost dobândit anterior ca persoana respectivă să fi fost asigurată la sistemul de asigurări sociale de sănătate.

3. Potrivit art. 222 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, sunt asigurați, potrivit prezentei legi, toți cetățenii români cu domiciliul sau reședința în țară. De asemenea, potrivit art. 224 alin. (1) din aceeași lege, beneficiază de asigurare, fără plata contribuției, în condițiile art. 154 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, copiii până la vârsta de 18 ani, tinerii de la 18 ani până la vârsta de 26 de ani, dacă sunt elevi, inclusiv absolvenții de liceu, până la începerea anului universitar, dar nu mai mult de 3 luni de la terminarea studiilor, ucenicii sau studenții, precum și persoanele care urmează modulul instruirii individuale, pe baza cererii lor, pentru a deveni soldați sau gradați profesioniști; copiii până la vârsta de 18 ani, tinerii de la 18 ani până la vârsta de 26 de ani, dacă sunt elevi, inclusiv absolvenții de liceu, până la începerea anului universitar, dar nu mai mult de 3 luni de la terminarea studiilor, ucenici sau studenți, studenți — doctoranzi care desfășoară activități didactice, potrivit

contractului de studii de doctorat, în limita a 4—6 ore convenționale didactice pe săptămână, precum și persoanele care urmează modulul instruirii individuale, pe baza cererii lor, pentru a deveni soldați sau gradați profesioniști. Prin urmare, nu se poate susține că handicapul preexistent ar viza numai persoanele care l-au dobândit după ce au devenit majore, dar anterior încadrării în muncă. De aceea, ar rezulta că textul criticat vizează un handicap cu care persoanele s-au născut sau l-au dobândit în condițiile în care nu erau asigurate și, pentru acestea, legiuitorul a prevăzut un tratament juridic corespunzător pentru ca și acestea să poată beneficia de dreptul la pensie.

4. În schimb, în privința persoanelor care au dobândit handicapul în timp ce erau asigurați, legiuitorul a prevăzut o altă formă de sprijinire, respectiv acordarea pensiei de invaliditate. Este de observat că, de principiu, pensia de invaliditate se cuvine persoanelor care nu au împlinit vârsta standard de pensionare și care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, din cauza: accidentelor de muncă și bolilor profesionale, conform legii [art. 68 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 263/2010]. Astfel, pensia de invaliditate are în vedere aspectul primar ca persoana să fi fost asigurată; aceasta este rațiunea pentru care textul art. 68 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 263/2010 face referire la accidente de muncă și bolile profesionale. Faptul că legiuitorul a prevăzut, prin asimilare și ținând cont de gravitatea bolilor/accidentelor suferite și incidența acestora asupra capacității de muncă a persoanei, și neoplaziile, schizofrenia și SIDA, respectiv bolile obișnuite și accidentele care nu au legătură cu munca nu demonstrează decât grija legiuitorului manifestată în privința persoanelor care și-au pierdut total sau în parte capacitatea de muncă. Că în speță este vorba de capacitatea de muncă o demonstrează art. 69 din lege, care stabilește că invaliditatea se raportează la gradul de reducere a capacității de muncă.

5. Prin urmare, pensia de invaliditate este un drept acordat în legătură cu capacitatea de muncă a persoanei, în timp ce handicapul nu vizează, întotdeauna, capacitatea de muncă. Astfel, nu întotdeauna o persoană cu handicap va beneficia de pensie de invaliditate, ci numai în măsura în care îi este afectată capacitatea de muncă în maniera prescrisă de lege.

6. De aceea, cele două categorii de persoane se află în situații juridice diferite, pentru fiecare în parte legiuitorul fiind obligat să acorde un grad de ocrotire și protecție deosebit. Însă acest lucru nu înseamnă că trebuie să acorde același tratament juridic, ci poate acorda forme de ocrotire și protecție juridică diferite care, în schimb, să ducă la finalitatea impusă de legiuitorul constituant potrivit reglementărilor constituționale specifice persoanelor aflate în cele două situații: măsuri de protecție socială a salariaților [art. 41 alin. (2)] și asigurarea unei protecții speciale [art. 50].

7. Astfel, pentru o persoană care nu este asigurată, cu handicap preexistent, aceasta va putea ieși la pensie pentru limită de vârstă în condițiile reducerii vârstei standard de pensionare, în timp ce un asigurat va beneficia de pensie de invaliditate. Se poate reproșa acestei viziuni de a vedea lucrurile faptul că există situații în care și persoanele cu handicap preexistent ar putea beneficia de pensie de invaliditate, însă o asemenea teză nu se susține pentru că acest beneficiu nu este acordat pentru faptul că acea persoană are un asemenea handicap, ci pentru că persoana a suferit un accident sau o boală i-a afectat capacitatea de muncă. Astfel, pentru o persoană cu handicap preexistent nu handicapul în sine se constituie în temeiul acordării pensiei de serviciu, ci neoplaziile, schizofrenia și SIDA, respectiv bolile obișnuite și accidentele care nu au legătură cu munca.

8. Este clar că avem de-a face cu două categorii de persoane, ambele, desigur, aflate într-o situație ce reclamă măsuri pozitive de protecție și ocrotire din partea statului. Însă nu se poate pune semnul egalității între situația juridică a acestora, astfel că legiuitorul se bucură de o marjă de apreciere în alegerea manierei și modalităților de protecție a acestora.

9. Curtea Constituțională nu poate obliga legiuitorul să reglementeze o modalitate unică de protecție a acestor două categorii, pentru că alegerea unei sigure modalități sau a două modalități diferite de protecție ține de marja de opțiune a legiuitorului. În sine, acordarea unui drept legal de reducere a limitei standard de pensionare pentru persoanele cu handicap preexistent calității de asigurat și reglementarea dreptului legal la pensie de invaliditate pentru cei ce și-au pierdut capacitatea de muncă nu demonstrează o diferență de tratament juridic între persoane aflate în aceeași situație, ci relevă existența a două categorii de persoane având un tratament juridic distinct/propru de protecție.

10. A impune o egalitate formală (cu privire la noțiunile de egalitate materială și formală, a se vedea Decizia nr. 799 din 18 noiembrie 2015, paragraful 68) între tratamentul juridic ce trebuie acordat persoanei care și-a pierdut total/parțial capacitatea de muncă și cel ce trebuie acordat persoanei cu handicap ar face inutile orice categorisiri/diferențieri între aceste două categorii de persoane. Desigur, nimic nu se opune niciunei astfel de perspective, însă, din nou, subliniem că ține de opțiunea legiuitorului să configureze politica sa socială în materie într-o asemenea manieră. Prin urmare, nu este de competența Curții Constituționale ca ea însăși să impună

obligativitatea adoptării de către legiuitor a perspectivei subsumate unei egalități formale. Nu de puține ori Curtea, în jurisprudența sa, a subliniat că excedează competenței sale cenzurarea opțiunii legiuitorului în favoarea unei soluții legislative sau a alteia, ambele deopotrivă constituționale (Decizia nr. 748 din 4 noiembrie 2015, paragraful 27).

11. Din cele de mai sus, rezultă că nu putea fi comparată în cauză situația persoanei cu handicap preexistent calității de asigurat și a celei care are capacitatea de muncă diminuată/pierdută total din moment ce fiecare dintre acestea are un sistem de ocrotire stabilit de legiuitor. Curtea nu poate aprecia dacă unul este mai bun sau mai potrivit pentru situația celuilalt, că pensia de invaliditate este mai mare sau mai mică, că avantajele unei vârste de pensionare diminuate sunt mai mari față de acordarea „numai” a unei pensii de invaliditate, pentru că o asemenea apreciere excedează controlului de constituționalitate.

12. De asemenea, nu poate fi comparată situația persoanei care dobândește un handicap în cursul perioadei cât era asigurată cu una care avea un handicap preexistent. Astfel, este de observat că o persoană cu handicap preexistent poate avea sau nu pierdută capacitatea de a munci. Dacă nu a pierdut-o, poate intra în raporturi de muncă; dacă a pierdut-o parțial poate să intre în raporturi de muncă și va beneficia de reducerea vârstei standard de pensionare, dar nu de pensie de invaliditate. Dacă, dimpotrivă, a pierdut-o total, nu va putea intra în raporturi de muncă, astfel încât ipoteza textului criticat nu îi este aplicabilă. În schimb, dobândirea handicapului cât timp persoana deținea calitatea de asigurat poate avea în vedere două situații: fie fără afectarea capacității de muncă, caz în care persoana nu beneficiază de pensie de invaliditate și nici de reducerea vârstei standard de pensionare, fie cu afectarea capacității de muncă, caz în care persoana poate beneficia de pensie de invaliditate, nu și de reducerea vârstei standard de pensionare. Cele de mai sus demonstrează că aceste persoane sunt în situații diferite. Faptul că ar putea să existe o situație intermediară, respectiv dacă o persoană cu handicap preexistent, care nu și-a pierdut total capacitatea de muncă, dobândește, cât timp este asigurată, o boală profesională/suferă un accident de muncă, și că astfel o asemenea persoană cumulează beneficiile oferite de legiuitor pentru cele două categorii de personal, nu demonstrează decât că persoana în cauză este într-o situație diferită care îi permite să cumuleze aceste beneficii.

13. O persoană cu handicap preexistent care nu și-a pierdut capacitatea de muncă nu este în aceeași situație cu o persoană care în perioada cât este asigurată dobândește un grad de handicap, fără pierderea capacității de muncă, pentru că legiuitorul a stabilit condiții diferențiate pentru accesul la diferite forme de asigurare sociale: prima va putea ieși la pensie de limită de vârstă dacă va fi prestat activitate într-un anumit quantum din stagiul de cotizare, iar cea de-a doua nu are un anume stagiul de cotizare de prestat (Decizia nr. 683/2012). Astfel, legiuitorul a impus condiții diferențiate pentru accesul la diferite forme de asigurări sociale, aspect care nu încalcă art. 16 sau 50 din Constituție.

14. Prin urmare, apreciem că textul legal criticat este constituțional, iar excepția de neconstituționalitate formulată trebuia respinsă ca neîntemeiată.

Judecător,

prof. univ. dr. Mona-Maria Pivniceru